

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva ulica 20–25, 1000 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 09500-8/2024/8

Datum: 27. 2. 2025

**PROGRAM SPODBUJANJA GOSPODARSKE OSNOVE
ITALIJANSKE NARODNE SKUPNOSTI ZA OBDOBJE
2025–2028**

Publikacija: Program spodbujanja gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti 2025–2028

Izdelovalec: Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti/*Comunità autogestita costiera della nazionalità italiana*, Župančičeva ulica 18, 6000 Koper/Capodistria

V sodelovanju z Ministrstvom za kohezijo in regionalni razvoj

Odgovorna oseba: Alberto Scheriani, predsednik Sveta OSSIN

Datum: december 2024

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJ
IN REGIONALNI RAZVOJ

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD ZA NARODNOSTI

Kazalo

1. Zakonska podlaga	5
2. Prikaz stanja in analiza območja	5
2.1. Uvod.....	5
2.2. Predstavitev programskega območja	6
2.2.1. Prisotnost italijanske narodne skupnosti.....	7
2.3. Značilnosti programskega območja	7
2.4. Socialno-ekonomska analiza	8
2.4.1. Demografski podatki znotraj programskega območja	8
2.4.2. Gospodarska struktura in gospodarska moč regije	10
3. Skladnost z RRP in drugimi programi	16
4. Cilji, kazalniki in načela izvajanja programa	17
4.1. Merljivi kazalniki in učinki programa	18
4.1.1 Ukrep 1: Spodbujanje novih gospodarskih projektov na območju, kjer živijo pripadniki avtohtone italijanske narodne skupnosti za obdobje 2025–2028	18
4.1.2 Ukrep 2: Spodbujanje turističnih in kulturnih dejavnosti ter produktov italijanske narodne skupnosti.....	19
4.1.3 Ukrep 3: Delna prenova palače Tarsia z namenom ohranjanja kulturne dediščine in zagotovitve novih delovnih prostorov.....	19
4.1.4 Ukrep 4: Promocija regije in podpora pri izvajanju programa in projektov	20
4.2. Načela izvajanja programa.....	21
5. Ukrepi programa	21
5.1. Ukrep 1: Spodbujanje novih gospodarskih projektov.....	21
5.1.1. Namen in cilji.....	21
5.1.2. Način izvajanja	21
5.1.3. Shema državne pomoči.....	22
5.1.4. Obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov	22
5.2. Ukrep 2: Spodbujanje turističnih in kulturnih dejavnosti ter produktov INS.....	22
5.2.1. Namen in cilji.....	22
5.2.2. Način izvajanja	23
5.2.3. Shema državne pomoči.....	23
5.2.4. Obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov	24

5.3.	Ukrep 3: Delna prenova palače Tarsia z namenom ohranjanja kulturne dediščine in zagotovitve novih delovnih prostorov	24
5.3.1.	Namen in cilji.....	24
5.3.2.	Način izvajanja	24
5.3.3.	Shema državne pomoči.....	24
5.3.4.	Obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov	25
5.4.	Ukrep 4: Promocija regije in podpora pri izvajanju programa in projektov.....	25
5.4.1.	Namen in cilji.....	25
5.4.2.	Specifični cilji	25
5.4.3.	Način izvajanja	26
5.4.4.	Obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov	26
6.	Finančni okvir	26
7.	Priprava, izvajanje, spremljanje in vrednotenje programa	27

1. Zakonska podlaga

Zakonski podlagi za pripravo Programa spodbujanja gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti za obdobje 2025–2028 sta 14. člen Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/11, 57/12, 46/16 in 18/23 – ZDU-10; v nadaljnjem besedilu: ZSRR-2) in Uredba o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči ter načinu uveljavljanja regionalne spodbude za zaposlovanje ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje (Uradni list RS, št. 93/14, 77/16, 14/18, 168/20, 121/21, 27/22, 47/22 in 63/24).

Finančne spodbude v državnem proračunu se dodelijo na podlagi programa spodbujanja gospodarske osnove avtohtonih narodnih skupnosti, ki ga za programsko obdobje pripravi narodna skupnost v sodelovanju z regionalno razvojno agencijo, Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in ministrstvom, pristojnim za regionalni razvoj. Program spodbujanja gospodarske osnove avtohtonih narodnih skupnosti sprejme Vlada Republike Slovenije.

Za projekte, iz katerih je razvidno, da so sredstva namenjena tržni dejavnosti, bodo sredstva dodeljena v skladu s priglašeno shemo de minimis pomoči Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj, št. sheme: M001-2632551-2024, združljivo z Uredbo Komisije (EU) 2023/2831 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis (UL št. 2023/2831).

Projekti, iz katerih bo razvidno, da dodeljena sredstva niso namenjena ustvarjanju konkurence na trgu blaga in storitev, ne bodo pomenili državne pomoči v smislu Zakona o nadzoru državnih pomoči.

2. Prikaz stanja in analiza območja

2.1. Uvod

Vloga Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti izhaja iz 64. člena Ustave Republike Slovenije, ki posebej opredeljuje pravice avtohtone italijanske skupnosti, kar predvideva tudi Zakon o samoupravnih narodnih skupnostih, ki ga je Državni zbor sprejel 5. oktobra 1994.

Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti (*Comunità Autogestita Costiera della Nazionalità Italiana*; v nadaljnjem besedilu: OSSIN) je krovna organizacija italijanske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji. Njene osrednje naloge so ohranjanje italijanske narodne skupnosti na območju, promocija maternega jezika, krepitev narodne zavesti, uresničevanje posebnih ustavnih pravic in drugih zakonskih določil ter zastopanje potreb in interesov italijanske narodne skupnosti. Vloga sogovornice narodne skupnosti izhaja iz Zakona o samoupravnih narodnih skupnosti (Uradni list RS, št. 65/94 in 71/17, 9. člen). Najvišji organ OSSIN je Svet, ki ga sestavljajo predstavniki Samoupravnih skupnosti Ankaran, Koper, Izola in Piran. Volitve v svete občinskih samoupravnih skupnosti potekajo sočasno z lokalnimi volitvami, člane izvolijo sveti občinskih samoupravnih skupnosti. Skupaj jih je 11. Sveti dvojezičnih občin (Koper, Izola in Piran) izvolijo po tri člane, medtem ko sta v občini Ankaran izvoljena dva člana. Volitve potekajo v skladu z zakonodajo, ki ureja lokalne volitve v Republiki Sloveniji. Tako aktivna kot pasivna volilna pravica pripada izključno pripadnikom italijanske narodnosti na podlagi posebnih volilnih imenikov, ki jih vodijo same skupnosti, preverjajo pa jih pristojni organi posameznih upravnih enot pod okriljem Ministrstva za notranje zadeve.

Pristojnosti OSSIN se nanašajo predvsem na univerzalne naloge italijanske narodnosti regionalne in državne narave, ki so nad ravni občinskih italijanskih samoupravnih narodnih skupnosti. OSSIN spremlja pravilno in dosledno izvajanje tistih zakonskih predpisov, ki urejajo razvoj in ohranjanje

italijanske narodne skupnosti. Naloga OSSIN je tudi sodelovanje pri evropskih projektih in spremljanje Programa razvoja gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti.

Pri izvajanju sistemskih ukrepov za zagotavljanje gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti se na dvojezičnih območjih izvajajo različni ukrepi za spodbujanje gospodarskega razvoja območja. Pri tem so subjekti, ki so upravičeni do konkretnih pomoči, vsi gospodarski subjekti na programskem območju, zlasti društva, organizacije in ustanove italijanske narodne skupnosti. Z ukrepi programa bo možno doseči gospodarski razvoj območja, kjer živi italijanska narodna skupnost, in celotne gospodarske mreže italijanske narodne skupnosti.

V skladu s 14. členom ZSRR-2 država in občine pri pripravi in izvajanju regionalnih razvojnih programov, dogovorov za razvoj regij in ukrepov regionalne politike upoštevajo specifične potrebe za razvoj območij, kjer živijo pripadniki italijanske narodne skupnosti.

2. 2. Predstavitev programskega območja

Na ravni NUTS-2 se regija uvršča na območje kohezijske regije Zahodna Slovenija, skupaj z Osrednjeslovensko, Gorenjsko in Goriško statistično regijo.

Obalno-kraška razvojna regija obsega enako območje kot Obalno-kraška statistična regija, in sicer:

- občine Ankaran, Izola, Piran in Mestna občina Koper, ki predstavljajo priobalni del,
- občine Divača, Hrpelje - Kozina, Komen in Sežana, ki predstavljajo brkinsko-kraški del.

S površino 1.044 km² in 113.961 prebivalci regija predstavlja 5 % površine države in 5 % celotnega prebivalstva. Obalno-kraška statistična regija je četrta najmanjša regija, kljub temu pa je glede na gostoto poseljenosti na četrtem mestu, po razvitosti pa se uvršča na četrto mesto med 12 slovenskimi regijami.

V slovenski Istri živi **italijanska avtohtona narodna skupnost**, ki ohranja svoje jezikovne in kulturne posebnosti ter širi znanje in ozavešča o pomembnosti zgodovinske dediščine okolja, kjer prebiva. S številnimi aktivnostmi, dogodki, projekti in publikacijami se vključuje v družbo. Dvojezično območje slovenske obale sestavljajo občine Koper, Izola, Piran in Ankaran in nekaj okoliških krajev ter vasi, ki se nahajajo znotraj slovenske Istre in predstavljajo etnično mešano ozemlje, kjer sta uradna jezika slovenščina in italijanščina.

Regija med kazalniki razvitosti izstopa po produktivnosti in nizki brezposelnosti mladih. Je najmanj ogrožena regija v smislu naravnih nesreč. Neugoden pa je relativno nizek delež sredstev za raziskave in razvoj v bruto domačem proizvodu (BDP) kot tudi delež bruto investicij v BDP, ki je pod slovenskim povprečjem.

2.2.1. Prisotnost italijanske narodne skupnosti

V programsko območje so vključene štiri občine Obalno-kraške regije, kjer živijo pripadniki italijanske narodnostne skupnosti in kjer je poleg slovenščine uradni jezik tudi italijanščina (Ankaran, Izola, Koper in Piran).

Programsko območje, kjer imajo upravičenci pravico do izvajanja projektov, zajema naslednje občine in naselja:

- **Občino Ankaran:** Ankaran/*Ancarano*,
- **Občino Izola:** Izola/*Isola*, Dobrava pri Izoli/*Dobrava presso Isola*, Jagodje/*Valleggia*,
- **Mestno občino Koper:** Barizoni/*Barisoni*, Bertoki/*Bertocchi*, Bošamarin/*Bossamarino*, Cerej/*Cerei*, Hrvatini/*Crevatini*, Kampel /*Campel*, Kolomban/*Colombano*, Koper/*Capodistria*, Prade, Premančan/*Premanzano*, del naselja Spodnje Škofije (Valmarin), Šalara/*Salara* in Škocjan/*San Canziano*,
- **Občino Piran:** Piran/*Pirano*, Portorož/*Portorose*, Lucija/*Lucia*, Strunjan/*Strignano*, Seča/*Sezza*, Sečovlje/*Siccirole*, Parecag/*Parezzago* in Dragonja/*Dragogna*.

2.3. Značilnosti programskega območja

Območje programa obsega vse štiri obalne občine, ki so del Obalno-kraške regije. To je edina slovenska regija, ki leži ob morju, s katerim so povezani ključni deli njenega gospodarstva. Po razvitosti se je regija vedno uvrščala med najboljše v Republiki Sloveniji, takoj za Osrednjeslovensko regijo, v zadnjem obdobju pa je zaostala tako za svojimi najbolj razvitimi sosedi čez mejo kot tudi v primerjavi z ostalimi regijami v Republiki Sloveniji (po indeksu razvojne ogroženosti). Največ bruto dodane vrednosti regija ustvari v storitvenih dejavnostih, med katerimi so najbolj zastopane trgovina, gostinstvo (turizem) in promet (steber je trgovsko пристanišče v Kopru), po drugi strani pa upada delež gradbeništva in predelovalnih dejavnosti.

Ključni razvojni potenciali območja so:

- geostrateška lega v povezavi s koprskim trgovskim pristaniščem in napovedmi prihodnjih blagovnih tokov,
- razvoj turistične ponudbe (vključno s športnim turizmom) in učinkovitejše trženje na temelju že zgrajene infrastrukture in kompetenc,
- krepitev vloge znanja in povezovanje/sodelovanje v gospodarstvu,
- ustvarjalni potenciali ljudi vključno z brezposelnimi,
- promocija zdravega mediteranskega sloga življenja,
- pridelovanje kakovostne hrane v povezavi z razvojem podeželja,
- trajnostni vzorci gospodarjenja in življenja in kakovostno okolje,
- kulturna dediščina in
- narava.

2.4. Socialno-ekonomska analiza

Če primerjamo območje Južne Primorske z ostalimi regijami v Republiki Sloveniji, ki sodi med statistično manjše regije, je po različnih socialno-ekonomskih kazalnikih blizu slovenskega povprečja, v določenih primerih ga celo presega.

2.4.1. Demografski podatki znotraj programskega območja

Za območje priobalnega pasu gre za obdobje 2019–2023 ugotoviti, da se prebivalstvo stara. Povprečna starost prebivalcev je bila v letu 2019 42,9 leta, medtem ko je v letu 2022 narasla na 45,3 leta, v letu 2023 pa je bila 43,8 leta.

V primerjavi s slovenskim povprečjem se je **indeks staranja** povečal in je drugi najvišji med slovenskimi regijami. Glede na napovedi demografskih gibanj za obalno območje je pričakovati nadaljnje upadanje števila prebivalstva.

	2019	2020	2021	2022	2023
Ankaran/Ancarano					
Povprečna starost	45,5	46	46,8	47,2	46,8
Delež prebivalcev, starih 0–14 let (%)	12,9	12,8	12,4	12	12,8
Delež prebivalcev, starih 15–64 let (%)	65	64	63,1	63	62,5
Delež prebivalcev, starih 65 let ali več (%)	22,1	23,3	24,6	25	62,5
Delež prebivalcev, starih 80 let ali več (%)	4,4	4,9	5,3	5,2	5,1
Izola/Isola					
Povprečna starost	45,1	45,2	45,5	45,8	46,1
Delež prebivalcev, starih 0–14 let (%)	14,4	14,1	14,2	14,2	14
Delež prebivalcev, starih 15–64 let (%)	63,5	63,1	62,4	61,5	60,9
Delež prebivalcev, starih 65 let ali več (%)	22,2	22,8	23,5	24,6	60,9
Delež prebivalcev, starih 80 let ali več (%)	6,1	6,3	6,5	6,5	6,6

Koper/Capodistria					
Povprečna starost	43,9	44	44,2	46,7	47,2
Delež prebivalcev, starih 0–14 let (%)	14,7	14,7	14,7	14,6	14,4
Delež prebivalcev, starih 15–64 let (%)	64,8	64,5	64,1	63,6	63,5
Delež prebivalcev, starih 65 let ali več (%)	20,5	20,9	21,5	21,9	22,1
Delež prebivalcev, starih 80 let ali več (%)	5,6	5,7	5,8	5,9	5,9
Piran/Pirano					
Povprečna starost	46	46,4	46,3	46,7	47,2
Delež prebivalcev, starih 0–14 let (%)	11,9	11,9	12,2	12,1	11,9
Delež prebivalcev, starih 15–64 let (%)	65,3	64,4	63,8	63	62,2
Delež prebivalcev, starih 65 let ali več (%)	22,9	23,7	24,3	24,9	26
Delež prebivalcev, starih 80 let ali več (%)	5,8	6,2	6,2	6,5	6,6

Vir: SURS

Naravni prirast na 1.000 prebivalcev je negativen (-3,5), delež prebivalcev, mlajših od 15 let, je v letu 2023 obsegal 14 % manj od slovenskega povprečja, po drugi strani pa je tistih, ki so starejši od 65 let, za 1,8 odstotne točke več v primerjavi s slovenskim povprečjem.

	2020		2021		2022		2023	
	Naravni prirast	Selitveni prirast s tujino	Naravni prirast	Selitveni prirast s tujino	Naravni prirast	Selitveni prirast s tujino	Naravni prirast	Selitveni prirast s tujino
Ankaran/Ancarano	-9	24	-5	3	-13	99	-1	12
Izola/Isola	-35	243	-59	54	-95	185	-87	85
Koper/Capodistria	-75	333	-117	258	-120	562	-144	333
Piran/Pirano	-73	381	-54	-49	-126	274	-89	187

Vir: SURS

Na območju obalnih občin, ki so hkrati tudi dvojezične, prihaja do zgoščevanja prebivalstva, kar gre delno pripisati povečanju gospodarskih dejavnosti, medtem ko se zaledje sooča z depopulacijo, staranjem prebivalstva in slabšimi zaposlitvenimi možnostmi. Kot se lahko opazi v tabelarnem prikazu, je večina prebivalstva skoncentrirana na ozek obalni pas, zlasti na ožjo okolico Kopra. V časovnem obdobju 2019–2023 se je gostota prebivalstva postopoma povečala, rahlo zmanjšanje je opaziti na prehodu iz leta 2022 v leto 2023, kjer lahko samo v občinah Koper in Piran opazimo upad. Slednje bi lahko pripisali družbenogospodarskim parametrom (pandemiji covida). V primerjavi z ostalimi regijami gre še vedno za eno med bolj poseljenimi regijami.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je obalni pas po gostoti nekoliko nad slovenskim povprečjem. Najbolj poseljeni občini v obdobju 2019–2023 sta občini Izola in Piran, sledi občina Ankaran, na zadnjem mestu pa je občina Koper, kjer je gostota prebivalstva prav tako v porastu.

Gostota naseljenosti po občinah (prebivalcev/km²) v obalnih občinah

	2019	2020	2021	2022	2023
Ankaran/Ancarano	398,85	402,55	404,75	408,45	419,5
Izola/Isola	572,25	579,6	587,2	581,3	578,4
Koper/Capodistria	172,7	173,55	175,85	176,3	177,6
Piran/Pirano	406,95	411,2	424,1	421,7	417,55
Slovenija	102,9	103,5	104	104	104,5

Vir: SURS

Območje obalnih občin postaja širše urbanizirano, pri čemer večje kopičenje prebivalstva opazimo v obalnem pasu, kar je posledica tudi večjih zaposlitvenih možnosti glede na gospodarske panoge. Do leta 2020 se je selitveni prirast v obdobju šestih let povečal s 17 na 1159.

Delež tujih prebivalcev v zahodni Sloveniji				
ŠTEVILO	2020	2021	2022	2023
Državljeni Republike Slovenije	907.419	908.799	906.499	903.702
Tujci – skupaj	87.384	94.332	95.427	104.040
Nekdanja Jugoslavija	67.332	73.202	73.858	78.559
Evropska unija	12.005	11.904	12.098	11.828
Druge države	8.047	9.226	9.471	13.653

Vir: SURS

Delež tujih državljanov ostaja bolj ali manj enakomeren skozi leta, nekoliko izraziteje se je povečal na prehodu iz leta 2022 v leto 2023, ko se je zvišal za 3,8 % glede na pretekla leta. Obalno-kraška regija je tudi regija z največjim deležem tujih državljanov. Med temi največji delež prebivalcev prihaja iz Kosova ter Bosne in Hercegovine, kar velja za vse štiri občine.

2.4.2. Gospodarska struktura in gospodarska moč regije

Gospodarstvo regije je tesno povezano z njenim geostrateškim položajem in naravnimi danostmi, ki omogočajo razvoj **transportnih, logističnih, turističnih in kmetijskih dejavnosti**. Na poslovanje regijskega gospodarstva imajo pomemben vpliv velika podjetja v povezavi s pristaniščem, logistiko, predelovalno dejavnostjo, finančnimi in zavarovalniškimi storitvami, **malo in srednje podjetništvo je dobro razvito**. Pri dejavnostih samostojnih podjetnikov izstopajo gradbeništvo, gostinstvo, trgovina, promet in skladiščenje.

BDP na prebivalca je bil v letu 2019 drugi najvišji v Republiki Sloveniji tako kot prejšnja leta in je znašal 22.957 EUR. V obdobju 2019–2022 se je BDP na prebivalca regije povečal za 3.117,00 EUR, kar pomeni povprečno 3,9-odstotno letno rast. BDP se je na letni ravni najbolj zvišal v Obalno-kraški statistični regiji (za 16,8 %), najmanj pa v Posavski (za 0,1 %).

		2019	2020	2021	2022	2023
Regionalni BDP (mio. EUR)	Obalno-kraška	2.654	2.420	2.645	3.089	Ni podatka
BDP na prebivalca (EUR, tekoči tečaj)	Obalno-kraška	22.957	20.682	22.317	26.074	Ni podatka
Slovenija BDP na prebivalca (EUR, tekoči tečaj)	Slovenija	23.256	22.373	24.803	27.040	29.753

Vir: SURS

Obalno-kraška regija je **izrazito turistična**, med dejavnostmi prevladujejo **trgovina, gostinstvo, promet in predelovalne dejavnosti**, ki so v letu 2022 skupaj predstavljale 50,7 % regionalne dodane vrednosti.

Regionalna dodana vrednost po dejavnostih (struktura v %)	2019	2020	2021	2022
Skupaj dejavnosti	100,0	100,0	100,0	100,0
A Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	1,5	1,6	1,4	1,4
BCDE Rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z elektriko, vodo, ravnanje z odpadki	13,1	13,2	12,7	12,0
od tega: C Predelovalne dejavnosti	10,7	10,5	10,3	9,8
F Gradbeništvo	6,3	6,8	6,8	7,1
GHI Trgovina in popravila vozil, promet in skladiščenje, gostinstvo	39,1	35,8	35,6	38,7
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	2,2	2,6	2,8	2,6
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	5,4	3,3	3,2	3,3
L Poslovanje z nepremičninami	7,2	7,8	7,6	7,5
MN Strokovne, znanstvene, tehnične in druge raznovrstne poslovne dejavnosti	7,5	7,9	9,2	9,0
OPQ Uprava in obramba, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo	14,6	18,2	18,3	15,9
RSTU Druge storitvene dejavnosti	3,1	2,8	2,4	2,6

Vir: SURS

V letu 2022 je število prijavljenih podjetij v Obalno-kraški regiji znašalo 15.322, kar predstavlja 6,92 % vseh podjetij v Republiki Sloveniji. Število zaposlenih in samozaposlenih pa predstavlja 4,77 % vseh zaposlenih in samozaposlenih v Republiki Sloveniji. Gre za regijo, kjer je največji poudarek na turistični dejavnosti, pa tudi na trgovini, gostinstvu in predelovalnih dejavnostih. Gospodarstvo regije je tesno povezano z geostrateškim položajem in naravnimi danostmi, ki omogočajo razvoj transportnih, logističnih in turističnih dejavnosti. Na poslovanje regijskega gospodarstva vplivajo tudi dejavnosti, ki so povezane s pristaniščem, logistiko in predelovalno dejavnostjo, kot tudi finančne in zavarovalniške storitve.

		2019	2020	2021	2022
SLOVENIJA	Število podjetij	205.139	206.220	211.188	221.483
	Število zaposlenih in samozaposlenih oseb	940.948	933.543	950.173	989.036
Ankaran/Ancarano	Število podjetij	326	331	328	336
	Število zaposlenih in samozaposlenih oseb	1.047	1.042	1.033	1.084
Izola/Isola	Število podjetij	2.203	2.154	2.194	2.344
	Število zaposlenih in samozaposlenih oseb	5.996	5.861	6.006	6.387
Koper/Capodistria	Število podjetij	6.586	6.451	6.598	6.893
	Število zaposlenih in samozaposlenih oseb	24.465	23.065	23.353	24.164
Piran/Pirano	Število podjetij	2.543	2.479	2.551	2.670
	Število zaposlenih in	6.644	5.823	5.822	6.219

	samozaposlenih oseb				
--	---------------------	--	--	--	--

Vir: SURS

V priobalnem pasu največ zaposlitev omogočajo majhne družbe. Največ je bilo mikro družb, desetina pa majhnih družb. Najmanjši je delež velikih družb, ki odločno in ključno vplivajo na poslovanje.

			2019	2020	2021	2022
SLOVENIJA	Število podjetij	Mikro podjetje [0-9] – skupaj	194.425	195.629	200.369	210.136
		Majhno podjetje [10-49]	8.126	8.015	8.194	8.630
		Srednje podjetje [50-249]	2.220	2.211	2.246	2.325
		Veliko podjetje [250+]	368	365	379	392
Ankaran/ Ancarano	Število podjetij	Mikro podjetje [0-9] – skupaj	316	322	320	326
		Majhno podjetje [10-49]	7	6	5	7
		Srednje podjetje [50-249]	2	2	2	2
		Veliko podjetje [250+]	1	1	1	1
Izola/Isola	Število podjetij	Mikro podjetje [0-9] – skupaj	2.134	2.087	2.124	2.264
		Majhno podjetje [10-49]	54	52	53	64
		Srednje podjetje [50-249]	14	14	16	15
		Veliko podjetje [250+]	1	1	1	1
Koper/ Capodistria	Število podjetij	Mikro podjetje [0-9] – skupaj	6.301	6.184	6.322	6.608
		Majhno podjetje [10-49]	224	203	213	217
		Srednje podjetje [50-249]	52	54	53	58
		Veliko podjetje [250+]	9	10	10	10
Piran/Pirano	Število podjetij	Mikro podjetje [0-9] – skupaj	2.457	2.404	2.476	2.593
		Majhno podjetje [10-49]	68	60	59	59
		Srednje podjetje [50-249]	16	14	15	17
		Veliko podjetje [250+]	2	1	1	1

Vir: SURS

Po podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJ PES) je bilo v letu 2023 največ (84,8 %) **mikro družb, dobra desetina pa majhnih družb**. Velikih družb je bilo le 0,4 %, ki pa so odločilno vplivale na poslovanje, saj so ustvarile 35,3 % celotnega čistega dobička v letu 2020. Sledile so majhne družbe, ki so ustvarile 32,8 % celotnega čistega dobička.

Največ prihodkov so družbe ustvarile v dejavnostih **trgovina** (35,6 %), **promet in skladiščenje** (24 %), **predelovalne dejavnosti** (16,6 %), **gradbeništvo** (7,5 %), **strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** (4,2 %) ter **gostinstvo** (3,9 %).

Najpomembnejši področji po številu zaposlenih sta gradbeništvo (29,9 %) in gostinstvo (27,9 %), ki skupaj zaposlujeta 57,8 % vseh zaposlenih. Na tretjem mestu je področje trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil, ki zaposluje 14,6 % vseh zaposlenih pri samostojnih podjetnikih. Skoraj polovica gospodarskih družb v regiji ima sedež v Mestni občini Koper, kjer je 57,2 % zaposlenih ustvarilo 70 % vseh prihodkov.

Obalno-kraška regija je bila v letu 2023 neto uvoznica. **Uvozila je za 1,64 milijarde EUR** blaga (največ iz Italije, Avstrije, Hrvaške, Nemčije, Bosne in Hercegovine ter Kitajske) in izvozila 1,36 milijarde EUR blaga (največ v Italijo, Hrvaško, Nemčijo, Avstrijo in Slovaško).

Obalno kraška regija	V 1000 EUR (2021)	V 1000 EUR (2022)	V 1000 EUR (2023)
Uvoz	555.689,00	1.984.318,00	1.641.792,00
Izvoz	1.132.130,00	1.802.451,00	1.360.797,00

Vir: SURS

Kljub relativno stabilni gospodarski rasti v zadnjih letih regija zaostaja v inovacijski dejavnosti, kar se kaže v zniževanju odstotka bruto domačih izdatkov za RRD in v **zmanjševanju števila zaposlenih v RRD**. V letu 2019 je bil delež bruto domačih izdatkov za RRD v regionalnem BDP **med nižjimi v zadnjih dvanajstih letih in je znašal 0,73 % regionalnega BDP** (slovensko povprečje je bilo 2,05 %).

2.4.2.1. Trg dela

Delovno aktivno prebivalstvo po spolu in občinah

Število delovno aktivnih prebivalcev narašča, največji delež je skoncentriran na koprsko območje, kjer so številke najvišje. To je posledica povečevanja delovnih mest v poslovnih območjih, ki se nahajajo storitve, zlasti logistika, proizvodnja in trgovina. Sledita Piran in Izola, na zadnjem mestu je občina Ankaran. V vseh primerih lahko opazimo, da večji del delovno aktivnega prebivalstva predstavljajo moški.

		2020	2021	2022	2023
		Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču – SKUPAJ	Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču – SKUPAJ	Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču – SKUPAJ	Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču – SKUPAJ
SLO	Spol – SKUPAJ	888.918	900.262	921.998	933.738
	M	488.437	494.936	507.447	513.786
	Ž	400.481	405.326	414.551	419.952
Ankaran/ Ancarano	Spol – SKUPAJ	1.391	1.410	1.453	1.452
	M	703	731	743	732
	Ž	689	679	710	720
Izola/ Isola	Spol – SKUPAJ	6.896	6.919	7.003	6.994
	M	3.843	3.834	3.887	3.887
	Ž	3.053	3.085	3.116	3.107
Koper/ Capodistria	Spol – SKUPAJ	22.566	22.976	23.495	23.932
	M	12.269	12.427	12.753	12.998
	Ž	10.297	10.549	10.742	10.934
Piran/ Pirano	Spol – SKUPAJ	7.286	7.520	7.611	7.537
	M	3.898	4.047	4.120	4.075
	Ž	3.389	3.474	3.491	3.462

Vir: SURS

2.4.2.2. Delovno aktivno prebivalstvo

	2020		2021		2022		2023	
	Zaposlene osebe – SKUPAJ	Samozaposlene osebe – SKUPAJ	Zaposlene osebe – SKUPAJ	Samozaposlene osebe – SKUPAJ	Zaposlene osebe – SKUPAJ	Samozaposlene osebe – SKUPAJ	Zaposlene osebe – SKUPAJ	Samozaposlene osebe – SKUPAJ
SLO	79.4623	94.296	80.4432	95.830	82.4134	97.864	833.363	100.375
Ankaran/ Ancarano	895	113	893	107	924	112	937	112
Izola/ Isola	4918	829	4977	861	5067	885	5214	924
Koper/ Capodistria	22041	2247	22096	2241	22411	2248	22676	2288
Piran/ Pirano	5259	816	5170	831	5334	874	5435	896

Vir: SURS

2.4.2.3. Delovne migracije

Delež dnevnih migrantov proti urbanim središčem se večja. Opažen je tudi obratni migracijski tok, kar je posledica povečevanja delovnih mest v različnih poslovnih dejavnosti, kjer imajo sedež podjetja, ki se ukvarjajo z proizvodno, trgovinsko in logistično dejavnostjo. Na obmejnem območju je veliko migrantov, ki so zaposleni v Italiji, in sicer večinoma v Trbižu, Vidmu, Pordenonu in Gorici. Iz tabele je razvidno, da je najmanj migracij ravno v mestno občino Koper, kar lahko pripišemo dejstvu, da je na tem območju skoncentrirana glavnina gospodarskih dejavnosti.

	2020		2021		2022		2023	
	Indeks delovne migracije	Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča	Indeks delovne migracije	Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča	Indeks delovne migracije	Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča	Indeks delovne migracije	Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča
SLO	100,0	54,4	100,0	55,1	100,0	55,2	100,0	55,4
Ankaran/ Ancarano	70,5	82,2	71,8	82,7	72,0	82,5	72,3	82,1
Izola/ Isola	85,4	65,5	86,2	65,8	87,8	65,7	91,5	64,5
Koper/ Capodistria	110,0	36,2	108,5	36,7	106,6	37,1	105,8	37,5
Piran/ Pirano	81,1	53,5	79,0	54,9	83,6	52,7	84,1	53,0

Vir: SURS

2.4.2.4. Stopnja registrirane brezposelnosti po občinah

V referenčnem obdobju med letoma 2021 in 2024 je stopnja registrirane brezposelnosti v občinah Koper in Piran presegala državno povprečje. Podobna situacija je tudi na nivoju obalnih občin – malenkost pod slovenskim povprečjem, vendar v manjšem obsegu kot pretekla leta. Stopnja brezposelnosti se torej na splošno znižuje.

	2021		2022		2023		2024	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Slovenija	6,1	7,4	4,9	5,9	4,6	5,3	4,1	4,9
Ankaran/Ancarano	5,8	7,5	5,1	5,8	5,2	5,7	4,4	4,6
Izola/Isola	5,9	7,5	5,0	5,7	3,8	5,8	3,1	4,2
Koper/Capodistria	6,3	7,6	4,9	6,3	4,5	5,5	4,1	5,1
Piran/Pirano	8,5	9,0	6,4	7,6	6,1	7,0	4,8	5,0

Vir: SURS

2.4.2.5. Turizem

Prenočitvene zmogljivosti na programskem območju

V priobalnem območju je občina z najvišjo prenočitveno zmogljivostjo občina Piran. Število se je občutno povečalo med letoma 2020 in 2022, predvsem zaradi rastočega fenomena kratkoročnih nastanitev, kot sta npr. Booking ali Airbnb, medtem ko je v letu 2023 opaziti rahel upad števila nastanitev.

Leto	Občine	Število ležišč – SKUPAJ
2020	SLOVENIJA	182.028
	Ankaran/Ancarano	z
	Izola/Isola	5.911
	Koper/Capodistria	z
	Piran/Pirano	17.204
2021	SLOVENIJA	182.136
	Ankaran/Ancarano	3.564
	Izola/Isola	6.010
	Koper/Capodistria	5.302
	Piran/Pirano	17.759
2022	SLOVENIJA	190.787
	Ankaran/Ancarano	3.687
	Izola/Isola	6.275
	Koper/Capodistria	5.307
	Piran/Pirano	17.835
2023	SLOVENIJA	189.887
	Ankaran/Ancarano	3.627
	Izola/Isola	6.174
	Koper/Capodistria	5.880
	Piran/Pirano	17.666

Vir: SURS

Opomba: Metodološko pojasnilo SURS: Podatek, ki je statistično zaščiteno zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«.

Obalno-kraška regija je **izrazito turistična regija**. Po izbruhu pandemije COVID-19 je število gostov močno upadlo. V letu 2020 je regijo obiskalo le dobrega pol milijona turistov, od katerih sta bili dve

tretjini domači gosti. Večji obisk Slovencev gre pripisati omejitvam pri prehajanju meje zaradi pandemije covid-19, uvedbi turističnih bonov za državljane Republike Slovenije in strahu pred okužbo z novim korona virusom.

Med priobalnimi občinami beležimo prirast v vseh štirih občinah. Največje število prenočitev in prihodov beležimo v občini Piran. V povprečju so med letoma 2020 in 2022 prevladovali domači gosti, kar lahko verjetno pripišemo pandemiji COVID-19. V letu 2023 se je število tujih gostov povečalo in se dvignilo nad število domačih gostov.

3. Skladnost z RRP in drugimi programi

Program spodbujanja gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti je pripravljen v skladu s pomembnimi strateškimi dokumenti, ki so usmerjali pripravo RRP, Strategije razvoja Slovenije 2030 (SRS 2030) in Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 (SPRS 2050). Program je prav tako pripravljen v skladu z **razvojnim programom Obalno-kraške razvojne regije 2021–2027, ki sta ga obravnavala in potrdila Svet in Razvojni svet Obalno-kraške razvojne regije na 1. redni seji dne 10. 6. 2022**, v katerem je navedeno, da so ključni izzivi regije:

- področje gospodarstva, znanja in inovativnosti,
- področje kakovosti življenja in človeških virov,
- področje prometne in digitalne povezanosti,
- področje okolja, prostorskega in trajnostnega razvoja,
- področja upravljanja.

Obenem je za uresničitev vizije regije treba slediti spodnjim elementom.

Program sledi razvojnim ciljem regije:

1. **Konkurenčna regija:** krepitev konkurenčnosti gospodarstva, predvsem sektorjev prometa in skladiščenja, turizma (naravni in kulturni turizem, športni turizem, gostinstvo), predelovalnih dejavnosti ter inovativnih in v svet usmerjenih malih in srednjih podjetij (v nadaljnjem besedilu: MSP).
2. **Ustvarjalna, inovativna regija:** razvoj regije bodo podpirali centri znanja. Na področju RRI bo vzpostavljeno oziroma okrepljeno sodelovanje med znanstveno-raziskovalnimi institucijami, univerzami in gospodarstvom, sodelovanje med podjetji (grozdenje) ter njihovimi združenji.
3. **Ljudem prijazna, vključujoča regija:** dosežena bo relativno visoka raven socialne vključenosti in nizkega tveganja revščine, predvsem z raznovrstno ponudbo delovnih mest. Pri tem bodo ključni učinkovita infrastruktura za razvoj podjetništva, krepitev usposobljenosti za trg dela, spodbujanje podjetnosti in podpora inovativnim oblikam zaposlovanja, vključno s socialnim podjetništvom, ter podporne storitve socialnega varstva. Okrepljene bodo različne oblike storitev za otroke, mlade, ljudi s posebnimi potrebami in starejše ter programi na področju zdravja in kulture.
4. **Regija z razvitim podeželjem in trajnostnim gospodarjenjem z naravnimi in kulturnimi dobrinami:** regija bo okrepila pridelavo visokokakovostne hrane, vključno s hrano iz morja (ribištvo, marikultura), ob večji vlogi znanja in s širokim povezovanjem proizvajalcev. Kakovostna in v regiji pridelana hrana bo pomemben element za razvoj turizma, kar bo pripomoglo tudi k povečanju kakovosti življenja prebivalcev. Razvoj podeželja bo vključeval ukrepe za varstvo in razvoj kulturne dediščine ter ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti.

5. **Regija z razvito prometno infrastrukturo:** v regiji bo do konca programskega obdobja dokončana in predana v promet dvotirna železnica med Koprom in Divačo, izvedena bodo potrebna investicijska dela v Luki Koper, pripravljena bo investicijska, prostorska in projektna dokumentacija za dopolnitev avtocestnega omrežja, omrežja hitrih cest oziroma glavnih cest (v interesu regije je, da se poišče ustreznejša alternativa hitri cesti Jagodje–Lucija), vzpostavljen bo multimodalni sistem trajnostne mobilnosti v regiji.

Poleg skladnosti z zgoraj omenjenimi cilji je program pripravljen v skladu z ukrepi RRP, in sicer z ukrepoma 4 (Kultura in kulturna dediščina) in 5 (Razvoj italijanske avtohtone narodne skupnosti).

Program sledi razvojnim ukrepom:

1. **Ukrep 4: Kultura in kulturna dediščina:** regija se nahaja na stičišču raznolikih kultur, kar prispeva k zmanjševanju vseh vrst nestrpnosti, znanju tujih jezikov, visoki stopnji prilagajanja kulturam drugih narodov in bogastvu mednarodnih povezav. V tem kulturnem prostoru biva tudi italijanska avtohtona narodna skupnost, ki jo odlikuje bogata kulturna dediščina in identiteta, ki jo je treba ohraniti. Skupnost in celotna družba bosta morali zagotavljati razmere, v katerih bodo mlajše generacije prepoznale prednosti svoje etnične pripadnosti in se posledično lažje poistovetile s skupnostjo. Potrebni so ukrepi, ki bodo neposredno naslavljali in vrednotili kulturno dediščino in identiteto italijanske skupnosti, npr. spodbujanje kulturne in kreativne industrije italijanske avtohtone narodnosti z zagonom medkulturnega centra v objektu kulturne dediščine.
2. **Ukrep 5: Razvoj italijanske avtohtone narodne skupnosti:** razvoj kulture je ključen za gradnjo medgeneracijskega, mednarodnega in medkulturnega dialoga v skupnosti. Pozitivno vpliva na izobraževanje, prispeva k ohranjanju kulturne identitete ter krepi kulturno ozaveščenost in nacionalno zavest. Ob upoštevanju javnega interesa in interesa avtohtone narodne skupnosti bo ukrep italijanski narodni skupnosti zagotovil enake možnosti pri spodbujanju umetnosti, ljubiteljske kulture in dostopa do kulturne dediščine. Osrednja elementa aktivnosti bosta skrb za italijanski jezik in razvoj italijanskega jezika v okolju za doseganje večje družbene sprejemljivosti pripadnikov narodnosti in njihovega jezika. Spodbudno okolje bo prispevalo k oblikovanju strategij približevanja slovenskega prebivalstva k aktivnostim manjšine, sistematični povezavi kulture z drugimi družbenimi podsistemi (npr. izobraževanje, turizem, gospodarstvo, okolje in prostor), dosegu višje ravni iskanja in upoštevanja razvojno usmerjenih sinergij v skupnih projektih ter k spodbujanju razvoja kulturnega turizma, inovativnih storitev in kreativnega sektorja.

Potrebna je investicija v obnovo reprezentativnih objektov, pomembnih s simbolnega vidika in z vidika razvoja kulturnega turizma. V prostorih bo vzpostavljeno okolje, ki bo omogočilo zagon kulturno-turističnih paketov, ki jih je oblikovala italijanska avtohtona narodna skupnost. Za ohranjanje narodne skupnosti so izrednega pomena vrtci in šole narodnosti, v katerih se razvijajo nove generacije pripadnikov narodne skupnosti. Zanje je nujno potrebno ustvariti okolje, v katerem bodo poleg jezika razvijali vrednote varovanja in ohranjanja kulturne in naravne dediščine.

4. Cilji, kazalniki in načela izvajanja programa

Cilj programa je v štirih proračunskih letih dvigniti gospodarski potencial območja, na katerem živijo pripadniki italijanske avtohtone narodne skupnosti. To vključuje razvoj že obstoječih in novo nastalih podjetij ter ostalih deležnikov oziroma upravičencev. Program bo pomembno prispeval k prepoznavnosti in večji privlačnosti območja, s čimer bodo zagotovljeni pogoji za ustvarjanje novih delovnih mest in posledično za znižanje stopnje brezposelnosti. S programom se želi ustvariti gospodarsko osnovo italijanske narodne skupnosti, ki jo bo sestavljala mreža proizvajalcev,

podjetnikov, društev, organizacij in ustanov italijanske narodne skupnosti. Pri tem je treba poudariti, da bo s programskimi ukrepi možno spodbuditi in finančno podpirati podjetniške projekte, ki jih v večini primerov gospodarska osnova italijanske narodne skupnosti ne more izvajati zaradi pomanjkanja lastnih sredstev. Obenem bo program prispeval k povezovanju in sodelovanju med italijansko narodno skupnostjo in lokalnim gospodarstvom.

S programom se želi spodbuditi tudi turistične in kulturne dejavnosti ter produkte italijanske narodne skupnosti, kar bo povečalo njeno prepoznavnost ter jezikovno in kulturno identiteto. Povečana bo turistična privlačnost območja, saj bo na takšen način v turistično ponudbo mogoče vključiti kulturno in jezikovno posebnost območja. Pomemben doprinos k ohranjanju kulturne dediščine bo tudi delna prenova Palače Tarsia v starem mestnem jedru Kopra. Programska sredstva bodo omogočila prenovo osrednje dvorane, zaščito in ohranjanje zgodovinsko pomembnih dekorativnih elementov ter vzpostavitev multimedijske turistične točke. Obenem bo italijanska narodna skupnost v prenovljeni palači lahko združila svoje ustanove in organizacije, ki so sicer razpršene po mestu.

Program je namenjen tudi promociji regije in podpori pri izvajanju programa in projektov, kar bo prispevalo k izboljšanju delovnih pogojev, večji prepoznavnosti italijanske narodne skupnosti na območju ter povezovanju med institucijami italijanske narodne skupnosti in lokalnim gospodarstvom. S programom bo zagotovljena digitalna preobrazba delovnih postopkov, kar bo omogočilo učinkovito sodelovanje med OSSIN in širšo javnostjo.

4.1. Merljivi kazalniki in učinki programa

4.1.1. Ukrep 1: Spodbujanje novih gospodarskih projektov na območju, kjer živijo pripadniki avtohtone italijanske narodne skupnosti za obdobje 2025–2028

Preglednica 1: Kazalniki projektov v okviru ukrepa 1

Ukrepi programa	Kazalniki učinka (U), rezultata (R) in vpliva (V)	Izhodišče	Cilj 2028
SPODBUJANJE NOVIH GOSPODARSKIH PROJEKTOV	(U) število vključenih gospodarskih subjektov	0	28
	(R) razvoj novega produkta ali storitve na programskem območju	0	12

Učinki projektov:

- večja prepoznavnost območja,
- povezovanje in sodelovanje s primorskim gospodarstvom,
- izboljšanje produktivnosti,
- povezovanje z avtohtono narodno skupnostjo,
- boljši pogoji za delo in življenje.

4.1.2. Ukrep 2: Spodbujanje turističnih in kulturnih dejavnosti ter produktov italijanske narodne skupnosti

Preglednica 2: Kazalniki projektov v okviru ukrepa 1

Ukrepi programa	Kazalniki učinka (U), rezultata (R) in vpliva (V)	Izhodišče	Cilj 2028
SPODBUJANJE TURISTIČNIH IN KULTURNIH DEJAVNOSTI TER PRODUKTOV ITALIJANSKE NARODNE SKUPNOSTI	(U) vključitev upravičencev iz vseh štirih občin, v katerih živi INS	0	4
	(R) nov turistični produkt na trgu	0	4
	(V) prispevati k boljši prepoznavnosti INS in njene zgodovine s kulturnimi dogodki	0	4

Učinki projekta:

- večja prepoznavnost območja in promocija INS,
- povečanje turistične privlačnosti območja,
- izboljšanje prepoznavnosti območja zaradi tradicije in kulturne dediščine,
- izboljšanje kazalnikov gospodarstva,
- boljši pogoji za življenje,
- večja prepoznavnost INS in njene tradicije.

4.1.3. Ukrep 3: Delna prenova palače Tarsia z namenom ohranjanja kulturne dediščine in zagotovitve novih delovnih prostorov

Preglednica 3: Kazalniki projekta

Ukrepi programa	Kazalniki učinka (U), rezultata (R) in vpliva (V)	Izhodišče	Cilj 2028
DELNA PRENOVA PALAČE TARSIA Z NAMENOM OHRANJANJA KULTURNE DEDIŠČINE IN ZAGOTOVITVE NOVIH DELOVNIH PROSTOROV	(R) delna prenova pritličja in prvega nadstropja palače Tarsia	0	1
	(R) prenova osrednje dvorane	0	1
	(V) ohranjanje zgodovinsko pomembnih dekorativnih elementov	0	1
	(R) vzpostavitev multimedijske točke za turistični namen	0	1

Učinki projekta:

- večja prepoznavnost območja in promocija INS,
- povečanje turistične privlačnosti območja,
- izboljšanje prepoznavnosti območja zaradi tradicije in kulturne dediščine,
- izboljšanje kazalnikov gospodarstva,
- boljši pogoji za življenje,
- ustvarjanje delovnih prostorov,
- delna prenova zgodovinske palače.

4.1.4. Ukrep 4: Promocija regije in podpora pri izvajanju programa in projektov

Preglednica 4: Kazalniki projekta

Ukrepi programa	Kazalniki učinka (U), rezultata (R) in vpliva (V)	Izhodišče	Cilj 2028
PROMOCIJA REGIJE IN PODPORA PRI IZVAJANJU PROGRAMA IN PROJEKTOV	(U) priprava nove celotne grafične podobe	0	1
	(R) povečanje števila zaposlenih	0	1
	(U) vzpostavitev spletne platforme za oddajo projektov ter njeno vzdrževanje	0	1
	(R) obisk sejmov	0	2
	(U) izvedba promocijske delavnice o programu	0	8
	(U) izvedba delavnic o podjetništvu	4	8

Učinki projekta:

- večja prepoznavnost območja,
- sodelovanje celotne gospodarske mreže INS,
- vzpostavitev gospodarske mreže,
- povezovanje in sodelovanje s primorskim in čezmejnim gospodarstvom in institucijami,
- izboljšanje delovnih pogojev,
- boljši pogoji za življenje,
- nova delovna mesta.

4.2. Načela izvajanja programa

Program je namenjen spodbujanju gospodarskega razvoja in izkoriščanju priložnosti na programskem območju. Pri razvoju in izbiri projektov je ključnega pomena upoštevanje načela trajnostnega razvoja območja, pri čemer je treba upoštevati gospodarski, družbeni in okoljski vidik.

Pri izvajanju programa bodo upoštevane enake možnosti moških in žensk ter preprečevanje diskriminacije na podlagi spola, narodnosti, rase, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti ali katere koli druge osebne usmerjenosti. Z vključitvijo enakih možnosti pri izvajanju programa se bo doseglo pravično in uravnoteženo obravnavo vseh skupin prebivalstva.

5. Ukrepi programa

Program sestavljajo štiri ukrepi:

- **spodbujanje novih gospodarskih projektov,**
- **spodbujanje turističnih in kulturnih dejavnosti ter produktov italijanske narodne skupnosti,**
- **delna prenova palače Tarsia z namenom ohranjanja kulturne dediščine in zagotovitve novih delovnih prostorov,**
- **promocija regije in podpora pri izvajanju programa in projektov.**

Našteti ukrepi tvorijo povezano celoto več področij, s katerimi se želi prispevati h gospodarskemu razvoju območja, kjer živijo pripadniki italijanske avtohtone narodne skupnosti.

Italijanska narodna skupnost v Republiki Sloveniji se spopada s pomanjkanjem organizirane strukture in strokovnega osebja, ki bi bila v podporo in pomoč celotni narodni skupnosti pri pripravi in izdelavi projektov, namenjenih gospodarstvu. Strokovna podpora znotraj organizacij INS je nujno potrebna za razvoj njenega gospodarstva.

5.1. Ukrepi: Spodbujanje novih gospodarskih projektov

5.1.1. Namen in cilji

Namen ukrepa je s sofinanciranjem novih in nadgradnjo obstoječih zmogljivosti v MSP spodbuditi gospodarski razvoj območij, kjer živijo pripadniki italijanske avtohtone narodne skupnosti. Cilj razpisa je spodbujati gospodarski razvoj območij, na katerih živi avtohtona narodna skupnost, s sofinanciranjem novih proizvodnih obratov ter izboljšanjem poslovanja novo ustanovljenih in obstoječih MSP:

- zvišanje neto dodane vrednosti gospodarskih subjektov v programskem območju,
- širitev in posodobitev proizvodnih ter storitvenih zmogljivosti MSP,
- splošen gospodarski razvoj programskega območja,
- povečanje zaposlitvenih priložnosti na programskem območju,
- razvoj novih proizvodov in storitev.

5.1.2. Način izvajanja

Ukrepi bodo izvedeni na podlagi javnega razpisa z osrednjim ciljem rasti in razvoja MSP prek novih naložb in zagotavljanja obratnega kapitala na območjih, kjer živijo pripadniki italijanske avtohtone narodne skupnosti. Te se želi aktivno vključiti v razvoj programskega območja. Razpisovalec sredstev za javni

razpis bo OSSIN, javni razpis pa bo izveden v sodelovanju s pristojnim ministrstvom, tj. Ministrstvom za kohezijo in regionalni razvoj (v nadaljnjem besedilu: MKRR).

5.1.3. Shema državne pomoči

Sredstva so dodeljena v skladu s priglašeno shemo de minimis pomoči MKRR, št. sheme: M001-2632551-2024, združljivo z Uredbo Komisije (EU) 2023/2831 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis (UL št. 2023/2831).

5.1.4. Obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov

Stroški upravičenca so upravičeni, če so nastali v obdobju od 1. januarja 2025 do 20. oktobra 2028.

5.2. Ukrep 2: Spodbujanje turističnih in kulturnih dejavnosti ter produktov INS

5.2.1. Namen in cilji

Cilj ukrepa je vplivati na ohranjanje jezikovne in kulturne identitete ter dediščine INS in spodbujati njeno večjo prepoznavnost ter aktivno vključevanje v razvoj programskega območja s spodbudami na gospodarskem, turističnem in kulturnem področju v programskem območju.

Obenem je cilj ukrepa spodbuditi in omogočiti podjetniški razvoj INS v širšem smislu (društva, organizacije, ustanove in podjetja INS) tako, da si subjekti oziroma upravičenci na podlagi konkretnih projektov in vsebin, povezanih z namenom in cilji ukrepa, zagotovijo ekonomski učinek in dolgoročno tudi finančno neodvisnost.

Specifični cilji:

- spodbujati gospodarske aktivnosti, ki bodo krepile kulturno identiteto narodne skupnosti ter ugodno vplivale na ohranjanje etnografske dediščine v okviru programskega območja;
- privabljati turiste;
- vzpostaviti točko oziroma center, ki bo spodbujal in razvil gospodarsko, turistično, kulturne dejavnosti (lokalni produkti, živila, umetnine, založništva itd. pripadnikov INS, avtohtoni proizvodi/izdelki pripadnikov INS);
- kupiti in urediti ustrezne prostore, nabaviti opremo, pripomočke in zagotoviti druge pogoje za razvoj muzejske ponudbe INS;
- vzpostaviti novo tržno branžo, ki temelji na ohranjanju dediščine, povezane z Istro in italijansko narodno skupnostjo, s ciljem razvoja vsebin in dejavnosti, ki bi privabile turiste, šolsko populacijo in širšo publiko;
- povečati splošno prepoznavnost območja in INS na območju.

Sredstva tega ukrepa bodo namenjena za:

- nakup, najem in prenovo nepremičnine za vzpostavitev in delovanje točke oziroma centra, ki bi spodbujal razvoj kulturnih, turističnih in gospodarskih dejavnosti;
- nakup in prenovo nepremičnine za namen ureditve gostinskega objekta in obrata za nastanitev gostov;

- nabavo pripomočkov, opreme in zagotovitev drugih pogojev za delovanje točke oziroma centra za spodbujanje turističnih dejavnosti in produktov;
- prenovu nepremičnin, ki so v lasti upravičencev;
- nakup in prenovu plovil, nabavo opreme in ureditev plovil za turistične in didaktične namene;
- opremljanje prostorov, nabavo novih ali rabljenih in starinskih delov stavbnega pohištva in druge notranje opreme vključno z multimedijskimi pripomočki in IT opremo;
- pripravo vsebin ter oblikovanje in tisk (npr. sprotne ponatisi, brošure, vzdrževanje osnovnih promocijskih materialov) materialov za promocijo INS in območja, na katerem biva INS;
- organizacijo in udeležbo na promocijskih sejmih;
- pripravo, tisk in distribucijo promocijskih materialov za nove proizvode in storitve;
- pripravo in organizacijo tečajev, delavnic in dogodkov za krepitev in prepoznavnost INS (vse, kar je potrebno za razvoj kulturnih, turističnih in gospodarskih dejavnosti v okviru ciljev ukrepa);
- pripravo razvojnih načrtov.

5.2.2. Način izvajanja

Ukrep bo izveden na podlagi javnega razpisa. Sredstva se bodo dodeljevala na podlagi sklenjene pogodbe z naslednjimi upravičenci:

- CAN Ancarano - SSIN Ankaran,
- Samoupravna skupnost italijanske narodnosti Koper,
- Samoupravna skupnost italijanske narodnosti - Piran,
- Italijanska samoupravna narodna skupnost - Izola,
- Združenje »Skupnost Italijanov Giuseppe Tartini'« Piran,
- Kulturno in športno društvo Skupnost Italijanov Santorio Santorio - Koper,
- Skupnost Italijanov Pasquale Besenghi degli Ughi - Kulturno in športno društvo - Izola (*Comunità degli Italiani Pasquale Besenghi degli Ughi - Associazione Culturale e Sportiva di Isola*),
- Skupnost Italijanov Dante Alighieri - kulturno, športno in rekreativno društvo Izola (*Comunità degli Italiani »Dante Alighieri« - associazione culturale, sportiva e ricreativa di Isola*),
- Skupnost Italijanov Ankaran - Kulturno in športno društvo (*Comunità degli Italiani di Ancarano – Associazione culturale e sportiva*),
- Skupnost Italijanov Bertoki,
- Skupnost Italijanov Hrvatini,
- Društvo pripadnikov italijanske narodne skupnosti Italijanska unija,
- Društvo mladih italijanske narodne skupnosti ,
- Društvo za razvoj Futura, Center Piran,
- Športno društvo italijanska skupnost Koper,
- Italijansko društvo umetnost in prireditve AIAS,
- A.I.A. Jadranska informativna agencija d. o. o.,
- Italijansko središče Carlo Combi,
- FINEURO d. o. o.,
- Društvo poslovnih pripadnikov italijanske narodne skupnosti »Futura« (*Associazione degli imprenditori appartenenti alla comunità nazionale Italiana »Futura«*).

5.2.3. Shema državne pomoči

Za projekte, iz katerih je razvidno, da so sredstva namenjena tržni dejavnosti, bodo sredstva dodeljena v skladu s priglašeno shemo de minimis pomoči MKRR, št. sheme: M001-2632551-2024,

združljivo z Uredbo Komisije (EU) 2023/2831 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis (UL št. 2023/2831).

Projekti, iz katerih bo razvidno, da dodeljena sredstva niso namenjena ustvarjanju konkurence na trgu blaga in storitev, ne bodo predstavljali državne pomoči v smislu Zakona o nadzoru državnih pomoči.

5.2.4. Obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov

Stroški upravičenca so upravičeni, če so nastali v obdobju od 1. januarja 2025 do 20. oktobra 2028.

5.3. Ukrep 3: Delna prenova palače Tarsia z namenom ohranjanja kulturne dediščine in zagotovitve novih delovnih prostorov

5.3.1. Namen in cilji

Sredstva v sklopu tega ukrepa bodo namenjena za delno prenovu palače Tarsia z namenom ohranjanja zgodovinske, kulturne in arhitekturne dediščine območja, na katerem bivajo pripadniki INS. Obenem bi s prenovo zagotovili ustrezne delovne prostore za OSSIN in društva INS in tako ustvarili ugodne pogoje za njihovo delovanje.

Sredstva tega ukrepa bodo namenjena za:

- pripravo strateških dokumentov, pripravo dokumentacije, javnih razpisov in objave v Uradnem listu Republike Slovenije,
- gradbeni nadzor,
- gradbena, obrtniška in instalacijska dela,
- naprave in sanitarno opremo,
- predmete starinske vrednosti,
- pohištvo,
- multimedijско opremo,
- davek na dodano vrednost.

5.3.2. Način izvajanja

OSSIN bo na podlagi konservatorskega načrta in projekta za izvedbo na portalu javnih naročil objavil razpis za delno obnovo palače Tarsia. Delna obnova ali obnova po fazah izhaja iz konservatorskega načrta in projekta za izvedbo.

Palača se nahaja v starem zgodovinskem mestu na lokaciji Ulica osvobodilne fronte 12, 6000 Koper/Capodistria.

Katastrska občina	Št. stavbe	Št. dela stavbe	Površina
2605 Koper/Capodistria	1604 del stavbe	2605-01604-001	776,60 m ²

5.3.3. Shema državne pomoči

Sredstva v okviru tretjega ukrepa niso namenjena ustvarjanju konkurence na trgu blaga in storitev in ne pomenijo državne pomoči v smislu zakona o nadzoru državnih pomoči.

5.3.4. Obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov

Stroški upravičenca so upravičeni, če so nastali v obdobju od 1. januarja 2025 do 20. oktobra 2028.

5.4. Ukrep 4: Promocija regije in podpora pri izvajanju programa in projektov

5.4.1. Namen in cilji

Sredstva v sklopu tega ukrepa bodo namenjena za razvoj strukture in usposabljanje osebja, ki bo v podporo pri izvajanju programa kot tudi pri prijavi na druge projekte/razpise (državne ali EU). S tem se bo krepila institucionalna in strokovna usposobljenost OSSIN in tudi celotne INS. Načrtuje se usposabljanje in zaposlitev novega kadra, razširitev prostorskih zmogljivosti, kritje splošnih administrativnih stroškov, potrebnih za pripravo in izvajanje programa oziroma s programom določenih aktivnosti in nalog. Namen je ustanovitev t. i. projektne pisarne z zaposlenimi osebami, ki bi delovale v prostorih v lasti OSSIN.

V okviru delovnih nalog novo zaposlenih je ključnega pomena tudi promocija programa in regije in nudenje tehnične pomoči ter priprava gospodarskih in drugih projektov za razvoj gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti oziroma gospodarske mreže INS. Obenem je cilj ukrepa zagotoviti digitalno preobrazbo postopkov in tako omogočati učinkovito sodelovanje med širšo javnostjo in OSSIN.

V okviru ukrepa so kriti tudi stroški priprave in usklajevanja tega programa in morebitne pomoči pri izvajanju posameznih aktivnosti, ki bodo nastali v pristojni regionalni razvojni agenciji –Regionalnem razvojnem centru Koper.

5.4.2. Specifični cilji

- Kakovostna in strokovna izvedba programa, ki vključuje usposabljanje osebja OSSIN za pomoč zainteresiranim pripadnikom INS pri javnih razpisih iz tega programa in ostalih razpisih (npr. iz sredstev evropske kohezijske politike, proračunskih sredstev Ministrstva za kulturo itd.).
- Zaposlitev oseb (npr. strokovnjak za projekte, pravnik, prevajalec) za zagotovitev tehnične podpore in pomoči pri izvedbi programa, ki bo prispevala k hitrejšemu gospodarskemu razvoju programskega območja.
- Zagotovitev prostorov (nakup in prenova pisarniških prostorov ter tehnične in pisarniške opreme), v katerih bodo osebe, zaposlene za izvajanje programa, tudi delovale.

Gre za nadaljevanje aktivnosti ukrepa 4 iz Programa spodbujanja gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti za obdobje 2020–2024.

Aktivnosti v okviru tega ukrepa bo izvajal OSSIN na podlagi pogodbe z MKRR. Pomoč pri izvajanju programa bo zagotovil MKRR. Za naloge, za katere OSSIN ni usposobljen, bodo najeti zunanji strokovnjaki ob uporabi določb Zakona o javnem naročanju.

5.4.3. Način izvajanja

V okviru ukrepa so predvidene naslednje naloge, ki bodo opredeljene tudi v pogodbi med MKRR in OSSIN:

- strokovne, tehnične, administrativne in organizacijske naloge, ki so potrebne za ustrezno podporo pri izvajanju programa, vključno z usposabljanjem osebja;
- mentorstvo novo zaposlenim osebam;
- priprava programa ter morebitnih sprememb in dopolnitev programa;
- poročanje o izvedbi aktivnosti in nalog po posameznih ukrepih programa;
- priprava vmesnega in končnega poročila o izvedbi programa;
- priprava projektne in investicijske dokumentacije za izvajanje ukrepov programa;
- informiranje potencialnih upravičencev o javnih razpisih v okviru izvajanja programa v sodelovanju z MKRR;
- obveščanje potencialnih upravičencev o programu in nudenje tehnične pomoči;
- izvedba javnih razpisov v sodelovanju z MKRR;
- nadzor izvajanja projektov na terenu;
- obveščanje javnosti o izvajanju programa;
- druge z izvedbo programa povezane naloge po pogodbi z MKRR;
- nakup in adaptacija poslovnih prostorov ter nabava IKT opreme za izvedbo aktivnosti programa;
- vzpostavitev in vzdrževanje nove spletne strani in promocija območja;
- priprava promocijskih materialov (oblikovanje, vzpostavitev, tisk, sprotni ponatisi in vzdrževanje promocijskih materialov), v okviru tega se lahko pripravijo vsebine o poslovnih/industrijskih conah za predstavitev konkretnih naložbenih priložnosti v programskem območju – katalog potencialnih priložnosti območja in seznam turističnih točk za privabljanje turistov.

5.4.4. Obdobje upravičenosti stroškov in izdatkov

Stroški upravičenca so upravičeni, če so nastali v obdobju od 1. januarja 2025 do 31. decembra 2028.

6. Finančni okvir

Sredstva za izvedbo programa so zagotovljena na posebni proračunski postavki MKRR 231412 – Razvoj območij narodnih skupnosti. Načrtovana sredstva za leto 2025 znašajo 500.000,00 EUR, za leto 2026 600.000,00 EUR, za leto 2027 523.500,00 EUR, za leto 2028 525.000,00 EUR in za leto 2029 12.000,00 EUR.

Preglednica 5: Finančni načrt programa v obdobju 2025–2029 (v EUR)

Ukrepi programa	PLAN IZPLAČILA 2025	PLAN IZPLAČILA 2026	PLAN IZPLAČILA 2027	PLAN IZPLAČILA 2028	PLAN IZPLAČILA 2029	SKUPAJ (v EUR)
Ukrep 1	137.500,00	130.000,00	137.500,00	130.000,00		535.000,00
Ukrep 2	180.500,00	220.000,00	135.000,00	140.000,00		675.500,00
Ukrep 3	112.000,00	180.000,00	170.000,00	160.000,00		622.000,00
Ukrep 4	70.000,00	70.000,00	81.000,00	95.000,00	12.000,00	328.000,00
SKUPAJ VREDNOST PROGRAMA	500.000,00	600.000,00	523.500,00	525.000,00	12.000,00	2.160.500,00

7. Priprava, izvajanje, spremljanje in vrednotenje programa

OSSIN v sodelovanju z MKRR pripravi predlog programa. MKRR izvede medresorsko usklajevanje programa in vladno obravnavo. Po sprejetju programa na svetu OSSIN in medresorski uskladitvi Vlada Republike Slovenije sprejme sklep, s katerim sprejme program. Program se objavi na spletnih straneh MKRR in OSSIN. Tudi spremembe programa se sprejmejo po tem postopku.

Program izvajata OSSIN in MKRR.

V času izvajanja programa bo izvedeno vrednotenje, predvidoma v letu 2028. S pripravljeno analizo bo seznanjena Vlada Republike Slovenije v obliki končnega poročila o izvajanju. Poročilo bo vključevalo natančne in konkretne podatke o doseženih ciljih, rezultatih in kazalnikih vseh ukrepov programa in bo podlaga za sprejetje novega programa za programsko obdobje po letu 2029.

Program je pripravljen za štiri leta. Pri njegovem uresničevanju bo treba upoštevati nove priložnosti in izzive in se prilagajati novim razmeram ter po potrebi program spremeniti.